

Provedba ovrhe na novčanim sredstvima

– novine i dvojbe –

U članku autorica daje prikaz najvažnijih novosti koje donosi Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18), koji je stupio na snagu 4. kolovoza 2018., te razmatra njegove određene odredbe koje bi mogle biti dvojbene u primjeni.

TENA NAGY, mag. iur.

1. UVODNO

Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18 - u nastavku teksta: ZPONS), koji je stupio na snagu 4. kolovoza 2018., uvodi je mnoge novine, a posebno gledajući provedbu ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika fizičke osobe.

ZPONS je bitan jer definira postupanje Financijske agencije (u nastavku teksta: Fina) u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, zbog čega je taj Zakon *lex specialis* u odnosu na Ovršni zakon.

Prilikom donošenja ZPONS-a htjelo se postići ograničavanje dugotrajnih blokada računa građana u slučaju kada se ovrha na novčanim sredstvima pokazala neuspješnom, sve s ciljem rješavanja dugotrajnih blokada građana.

Vrijeme će pokazati koliko će se u praksi taj cilj ostvariti, odnosno upitno je koliko je to dugotrajno rješenje, jer je, unatoč izmjenama koje su dovele do trenutačnog smanjenja blokada, ostvarena mogućnost ovrhovoditeljima pokretanja novih ovrha, što rezultira dodatnim troškovima koje je ovršenik dužan platiti.

2. OGRANIČENJE ROKA ZA PROVEDBU OVRHE

Kao glavni razlog donošenja ZPONS-a navedena je upravo potreba ograničenja postupanja Fine u slučaju nemogućnosti naplate ovrhe na novčanim sredstvima po računima ovršenika, jer nije postojala izričita odredba koja bi propisivala ikakav rok do kojeg je Fina dužna po tim zahtjevima postupati.

Stoga je donesena nova odredba sadržana u članku 12. st. 1., koja predviđa da će Fina prestati s izvršenjem ovrhe na temelju osnove koju je Fina primila nakon proteka roka od tri godine od primjete.

Dakle, sada je uveden novi trogodišnji rok za postupanje Fine, a nakon kojeg Fina više nije dužna provoditi ovrhu u slučaju ako se po tom zahtjevu, odnosno osnovi nisu, u posljednjih šest mjeseci uzastopno prije nastupanja tri godine, naplatila nikakva sredstva za tog ovrhovoditelja.

Ovdje se može u budućnosti pojaviti kao sporan pojam »naplatila«, jer je nejasno hoće li ga Fina tumačiti i u slučaju kada je došlo samo do pljenidbe ili se prije isteka tri godine trebao izvršiti i prijenos ovrhovoditelju da bi se moglo zaključiti da je došlo do »naplate«, a na što upućuje odredba

ba stavka 4. istog članka. Bitno je napomenuti da se to uređenje odnosi samo na situacije kada su ovršenici fizičke osobe, a ne i na situacije kada su ovršenici pravne osobe, na koje se ta odredba ne primjenjuje.

Konačno, može se postaviti pitanje je li skupina ovršenika koji nisu nemaju primanja trebala dobiti prednost ispred onih koji imaju, tj. zaposteni i umirovljenici.

3. ROK ZA ČUVANJE DOKUMENTACIJE

Vezano uz navedeni rok od tri godine potrebno je spomenuti i odredbu članka 21. st. 3. novog ZPONS-a, kojom je, između ostalog, Fina dana ovlast da može nakon proteka tri godine od dana kada je presta izvršavati ovrhu uništiti dokumentaciju, jer se umirati tri godine ovrhovoditelj nije naplatio.

Dakle, Fina je tim Zakonom dana ovlast da ne mora vraćati dokumentaciju ovrhovoditelju, već da je može automatski, nakon proteka roka od tri godine, uništiti. Ovrhovoditelj može prije isteka tog roka zatražiti od Fine da mu vrati osnove za plaćanje, ali ako to ne zatraži, izvornici će mu biti uništeni. Time ovrhovoditelj dolazi u rizik da mu je izvornik ovrhe isprave uništen i otežana mu je (moguće i onemogućena, primjerice, kod zadužnica koje se izdaju u jednom primjerku) ponovna ovrha na temelju te iste isprave. Podsjetimo, zadužnicu načelno nije moguće koristiti kao ovjereni preslik prema Fini.

Ovršne isprave predane na Finu u vremenu duljem od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona, tj. predane prije 4. kolovoza 2015., a prema kojima se od 4. veljače 2018. pa do dana stupanja na snagu Zakona nije ništa naplatilo, Fina će zaključno do 4. veljače 2019. prestati izvršavati.

Sukladno odredbi članka 33., sve te osnove Fine će čuvati do 4. kolovoza 2021., a nakon toga će ih uništiti, osim ako prije toga ovrhovoditelj nije zahtjevom tražio Fine da mu vrati izvornike dokumentacije.

4. OBVEZA PREDUMLJIVANJA NAKNADE FINI

Ovrhovoditelji su dužni nakon 4. kolovoza 2018. na Finu, uz dostavu zahtjeva za naplatu, predati i dokaz da su platili predujam, tj. troškove Fine za provedbu ovrhe, jer u protivnom Fina neće postupiti po njihovu zahtjevu.

Međutim, takvo pravo Fine da odbije provedbu ovrhu za koju unaprijed nije plaćen trošak Fini, nema niti jedno drugo državno tijelo, pa čak niti sud koji provodi ovrhu. Naime, sud ne može ograniciti nekoga u ostvarenju svojih prava time što će zahtjevati plaćanje sudske pristojbe unaprijed.

Stoga se takvo ograničenje u pokretanju ovršnog postupka na Fini može tumačiti i kao povreda ustavnog prava na pristup sudu, jer se osobu koja ima određena prava ograničava u ostvarenju tih prava time što joj se nameće protuhodna obveza plaćanja naknade Fini. Dakle, prava se ogranicavaju onim subjektima koji nemaju finansijska sredstva.

Kao sporna mogla bi se pojaviti i sama visina te naknade, koja nije propisana ovim Zakonom, niti Pravilnikom o vrstama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 71/18), već Cjenicom, koji donosi Uprava Fine. Dakle, Uprava Fine ovdje se pojavljuje kao zakonodavac, koji određuje iznose koje ovrhovoditelji moraju platiti da bi mogli ostvariti svoje pravo na pristup sudu.

Osim toga predujmljivanja troškova, razrađeni su i mnogi ostali troškovi koji se plaćaju za bilo koju radnju Fine u provođenju ovrhe, dok je sam način plaćanja ovog predujma propisan navedenim Pravilnikom, te je dodatno otočano plaćanje ovrhovoditeljima, jer ovrhovoditelj mora prilikom uplate navesti strogo propisane podatke, a između kojih su podaci koje mu prethodno Fine mora dati.

5. KAKO OTVARANJE STEĆAJA UTJEĆE NA OVRHU

Odredbama članka 18. regulirano je postupanje Fine u situacijama kada se tijekom provedbe ovrhe nad ovršenikom otvoriti stečaj te se ovdje može istaći

Dakle, sada je uveden novi trogodišnji rok za postupanje Fine, a nakon kojeg Fina više nije dužna provoditi ovrhu u slučaju ako se po tom zahtjevu, odnosno osnovi nisu, u posljednjih šest mjeseci uzastopno prije nastupanja tri godine, naplatila nikakva sredstva za tog ovrhovoditelja

knuti kao relevantna odredba stavka 4., kojom je uveden novi način na koji će Fina postupati u situacijama kada se u vremenu između zaplijene novčanih sredstava i prijenosa na račun ovrhovoditelja otvoriti stečajni postupak nad ovršenikom.

Konkretno, novčana sredstva koja su zaplijljena i čekaju 60 dana za prijenos ovrhovoditelju, bit će vraćena nazad ovršeniku ako se u vremenu od 60 dana otvoriti stečaj nad ovršenikom, odnosno ta se novčana sredstva neće prenijeti na račun ovrhovoditelja koji ih je zaplijenio.

U obrazloženju zakonodavca zbog čega je odabran takav način postupanja Fine, samo se ponavlja zakonski tekst tih odredaba bez ikavog stvarnog pojašnjenja.

6. OBRAZAC ZA »OPOZIV« OVRHE

Još jedna od važnijih promjena jest uvođenje instituta »opoziva ovrhe«, a koji Ovrašni zakon ne pozna, odnosno taj institut do sada nije postojao niti u jednom propisu.

Konkretno, u ZPONS-u taj se pojam pojavljuje sada prvi put, u odredbi članka 5., koja predviđa da ovrhovoditelj koji želi povući svoju ovru, tj. ne želi daljnju provedbu ovrhe na Finu, ne može više, kao do sada, o tome pisanim podneskom obavijestiti Finu, jer Finu po takvom podnesku ovrhovodite-

lja neće postupiti i nastavitiće provoditi ovru suprotno volji ovrhovoditelja. Ono što ovrhovoditelj mora u takvoj situaciji poduzeti jest dostaviti Fini u izvorniku Zahtjev za opoziv ovrhe, i to isključivo na posebnom, propisanom obrascu Fine, pri čemu postoje dva obrasca takvog zahtjeva, koja sadržavaju identične podatke, samo što se jedan odnosi na opozive zahtjeva za izravnu naplatu, a drugi za naplatu. Ovdje bismo spomenuli da OZ ne pozna je institut »zahtjeva za naplatu«, koji sada uvodi ZPONS.

Kao obrazloženje zakonodavca za takvu dodatnu formalizaciju, navodi se da će to dovesti do pojednostavljenja postupanja za stranke i da je to zapravo u njihovu interesu.

Upravo suprotno navedenom cilju zakonodavca, takva formalizacija dovest će do komplikacija za obje stranke, jer Fine neće gledati stvarnu volju i izjavu ovrhovoditelja da se povuče ovru, već će gledati svako slovo i zarez, te će zbog očite pogreške u pisanju ovrhovoditelja nastaviti provoditi ovru iako je obje strane žele obustaviti, tj. prestati s njenim izvršenjem.

7. ZAKLJUČAK

Može se raspravljati koliko su sve promjene koje donosi ZPONS u korist stranaka u postupku, tj. i za ovrhovoditelje, koji imaju legitiman

interes naplatiti svoje potraživanje, ali i ovršenike, koje ne treba zbog nemogućnosti ispunjenja obveze pretjerano kažnjavati tako da im na kraju dug koji trebaju platiti bude i višestruko veći od početnog, što na kraju dovodi do toga da ga nikada ne mogu niti platiti.

S obzirom na to da je rok zastare za ovršne isprave koje se predaju na Finu na naplatu deset godina, te s obzirom na to da u slučaju prestanda izvršenja takve osnove od strane Fine nakon proteka roka od tri godine, to ne sprječava ovrhovoditelja da ponovno pokrene ovru, dvojbeno je koliko će ova odredba zapravo pomoći u dugotrajnom rješenju problema velikog broja blokiranih građana.

Dakle, ovrhovoditelj može, nakon što mu Fine prestane izvršavati osnovu, ponovno podnijeti zahtjev za naplatu, tj. ovru iste te osnove, te mu je ovršenik dužan namiriti sada i novi trošak Fine, tj. ponovni zahtjev. Iz navedenog je vidljivo da zbog takvog reguliranja neće »profirati« niti oni ovršenici koji imaju »nemarne« ovrhovoditelje, koji će čekati s ponovnom predajom osnova na Finu na naplatu, čime ovršenicima nastaju dodatne zakonske kamate, niti oni ovršenici za koje će ovrhovoditelji ponovo predavati osnove na Finu, i time će nastajati dodatni troškovi postupka na Fini za ovršenike.

VREMELJ

Proglašenje Države Slovenaca, Hrvata i Srba – 29. listopada 1918.

Kraj rata Austro-Ugarska Monarhija dočekala je u potpunom unutarnjem raspadu. Nezadovoljstvo naroda položajem koji su imali u Monarhiji bilo je sve očitije, pri čemu se isticalo rješavanje „južnoslavenskog pitanja“. Ponude i prijedlozi cara Karla I. redom su padali u vodu i Hrvatski sabor je, 29. listopada 1918., polazeći od „potpunog prava narodnog samopredjeljenja, koje je danas već priznato od svih zaraćenih vlasti“, usvojio zaključak:

„Svi dosadašnji državno-pravni odnosa i veze između kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije s jedne strane, te kraljevine Ugarske i carvine Austrije s druge strane, razrješavaju se.“

Ukida se, dakle, i ništetnom proglašuju napose hrvatsko-ugarska nagodba (zakonski članak I od godine 1868.), isto se tako ukidaju i ništetnim proglašuju svi kasniji njeni dopunjci ili revizije, tako da od danas Dalmacija, Hrvatska i Slavonija neimaju s kraljevinom Ugarskom ni pravno, ni faktično nikakvih zajedničkih državnih poslova.

Dalmacija, Hrvatska, Slavonija sa Rijekom proglašuju se posve nezavisnom državom prema Ugarskoj i Austriji, te prema modernom načelu narodnosti, a na temelju narodnog jedinstva Slovenaca, Hrvata i Srba pristupa u zajedničku narodnu suverenu Državi Slovenaca, Hrvata i Srba na cijelom etnografskom području toga naroda, bez obzira na ma koje teritorijalne i držav-

ne granice, u kojima narod Slovenaca, Hrvata i Srba danas živi. Sveopća narodna ustavotvorna skupština svega ujedinjenoga naroda Slovenaca, Hrvata i Srba odlučit će unaprijed određenom

ustrojstvu naše države, utemeljene na potpunoj ravnopravnosti Slovenaca, Hrvata i Srba.“

Na istoj sjednici Hrvatski sabor prihvatio je i zaključak:

„Sabor kao predstavnik kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije smatra objavu Narodnog Vijeća od 19. o. mj. za sebe obvezatnom, te izjavljuje, da priznaje Narodnome Vijeću Slovenaca, Hrvata i Srba vrhovnu vlast“.

Na čelu Narodnog vijeća bio je Slovenac Anton Korošec, a potpredsjednici su bili Hrvat Ante Pavelić (starji) i Srbin Svetozar Pribićević.

Država SHS neuspješno je pokušavala dobiti priznanje od sila Antante, a ubrzo su se na njezinu ledu prevalele sve nedaće prouzročene ratom i teritorijalnim apetitima Italije i Srbije. Seljačke pobune i otimačina veleposjedničke zemlje, koje je predvodio tzv. zeleni kadar, oružane skupine dezertera iz austrougarskih postrojb, a potom talijanska okupacija istočnojadranske obale i srpsko zaposjedanje Banata, Bačke i Baranje, bili su prevelik teret za Narodno vijeće, koje je, pak, sve svoje snage usmjerilo k ujedinjenju Države s Kraljevdom Srbijom. Proglašavanjem ujedinjenja »Srbije sa zemljama nezavisne Države Slovenaca, Hrvata i Srba u jedinstveno Kraljevstvo Srbija, Hrvata i Slovenaca«, kako je proglašeno, u odgovoru na Adresu delegacije Narodnoga vijeća, regent Kraljevine Srbije Aleksandar Karađorđević, 1. prosinca 1918. prestala je postojati Država SHS.

Proglašenje Države Slovenaca, Hrvata i Srba